

TALABALAR UCHUN MUSTAQIL TA'LIMDA FOYDALANILADIGAN METODIKALAR AHAMIYATI

Ilmiy rahbar: UrDPI Maktabgacha ta'lim kafedrası

katta o'qituvchisi Bekchanova Feruza

Maktabgacha ta'lim 2-bosqich talabasi

Ro'zmetova Zuhra

Kalit so'zlar: Metodika, qo'llanma, kreativlik, takomillashtirish.

Annotatsiya: Ushbu maqola talabalarga mustaqil talimda metodikalar qo'llashning ahamiyatini ochib berishga qaratilgan. Shu bilan birgalikda bu maqolada mustaqil ta'limda metod turlariga ahamiyat berish, uning asosiy mazmuni o'z aksini topgan.

Bugungi kunda davlatimiz tomonidan mustaqil ta'limdagi metodlarga alohida e'tibor qaratilib kelinmoqda. O'zbekiston Respublikasining Qonun Ta'lim to'g'risida qonuni Qonunchilik palatasi tomonidan 2020-yil 19-mayda qabul qilingan, senat tomonidan 2020-yil 7-avgustda ma'qullangan. Ta'limni yanada kuchaytirish va uni qaror va buyruqlar bilan mustahkamlash muhim o'rin tutadi. Mustaqil ta'lim zamonaviy ta'lim tizimining eng muhim tarkibiy qismidir. Hozirgi kunda talabalar o'z bilimlarini mustaqil ravishda rivojlantirish imkoniyatlariga ega bo'lishlari talab qilinmoqda. Bu esa ta'lim jarayonida metodik yondashuvlarning muhimligini oshiradi. Mustaqil ta'limda qo'llaniladigan metodikalar talabalar bilimini mustahkamlash, ularni o'rganishga qiziqtirish va yuqori darajada mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishda asosiy o'rin tutadi.

Mustaqil ta'limning mohiyati va ahamiyati

Mustaqil ta'lim talabaning o'zini o'zi boshqarishi, o'z vaqtini samarali taqsimlashi, o'z maqsadlariga muvofiq bilim olish jarayonini tashkil etishini anglatadi. Bu ta'lim turi, ayniqsa, oliy ta'lim muassasalarida talabalar mustaqil ishlarni bajarishda, ilmiy izlanishlarda va kasbiy ko'nikmalarni mustahkamlashda muhim rol

o'ynaydi¹. Mustaqil ta'limning ahamiyati quyidagilardan iborat: Talabanning shaxsiy faoliyatini rag'batlantiradi;

Fikrni mustaqil shakllantirish ko'nikmalarini rivojlantiradi;

Bilimlarni chuqur o'zlashtirishni ta'minlaydi;

O'qish jarayonida mas'uliyatni oshiradi.

Mustaqil ta'limda qo'llaniladigan metodikalar

Mustaqil ta'limda foydalaniladigan metodikalar talabanning bilim olish jarayonini samarali tashkil etishda asosiy vositadir. Quyida ularning eng muhimlari keltiriladi.

Loyihalashtirish metodi

Loyihalashtirish metodi talabalarga o'zlarining ilmiy yoki amaliy muammolarini aniqlash va ularni mustaqil hal qilish imkonini beradi. Bu metod talabanning ijodiy fikrlashini rivojlantiradi va amaliy ko'nikmalarni shakllantiradi.

Muammoli ta'lim metodi:

Muammoli ta'lim metodi talabanning bilimni sinovdan o'tkazish, yangi ma'lumotlarni mustaqil izlash va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish uchun xizmat qiladi. Bu metod orqali talabalar o'z fikrini asoslab berishni o'rganadilar.

Ma'lumotlarni tahlil qilish metodi:

Talabalar berilgan mavzu yoki masala bo'yicha ma'lumotlarni mustaqil ravishda tahlil qilishlari lozim. Bu metod ular uchun ilmiy-tadqiqot faoliyatining muhim qismidir.

Mustaqil yozma ishlar (referatlar, insholar, maqolalar) yozish

Yozma ishlar talabalar uchun mustaqil fikrlashni rivojlantirish va bilimlarni tizimlashtirishda yordam beradi. Bu metod yordamida talabalar o'z fikrlarini aniq va mantiqiy ifoda eta olishadi.

O'quv materiallarini mustaqil o'rganish: Kitoblar, maqolalar, elektron resurslar orqali bilim olish talabalarda o'rganish motivatsiyasini oshiradi va o'z bilimlarini kengaytirishga imkon yaratadi.

¹ Islomov, M. (2018). Mustaqil ta'lim metodlari va ularning ta'limdagi o'rni. — Toshkent: O'zbekiston xalq ta'limi nashriyoti.

Mustaqil ta'lim metodikalarining talabalarga ta'siri

Mustaqil ta'limda qo'llaniladigan metodikalar talabalarning ilmiy izlanishlari, mustaqil fikrlash, mantiqiy mulohaza yuritish va o'z-o'zini boshqarish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu esa ularning nafaqat akademik, balki kasbiy muvaffaqiyatlariga ham katta ta'sir ko'rsatadi².

Masalan, loyiha usuli orqali talaba o'z faoliyatining barcha bosqichlarini rejalashtiradi, muammolarni aniqlaydi va ularni hal qilish yo'llarini izlaydi. Bu ko'nikmalar amaliy hayotda ham talab qilinadi.

Shuningdek, muammoli ta'lim metodi talabalarni faollashtiradi, ularni bilim olishga jalb qiladi va mustaqil o'rganishga rag'batlantiradi. Bu metod orqali talabalar mustaqil ravishda fikr yuritishni o'rganadilar, shuning uchun ular keyinchalik har qanday muammoga moslashishga qodir bo'ladilar.

Xulosa qilib aaytganda Mustaqil ta'lim zamonaviy ta'lim jarayonining ajralmas qismidir va unda qo'llaniladigan metodikalar talabaning shaxsiy rivojlanishi va kasbiy tayyorgarligida muhim ahamiyat kasb etadi. Loyiha, muammoli ta'lim, tahlil qilish va yozma ishlarni bajarish metodikalari talabalarning o'z bilimlarini mustahkamlashiga, mustaqil fikrlashga va ijodiy yondashuvga yordam beradi. Shu bois, oliy ta'lim muassasalarida bu metodikalarni takomillashtirish va keng joriy etish talabalar sifatini oshirishning samarali yo'li hisoblanadi.

\Foydalanilgan adabiyotlar

1. Islomov, M. (2018). Mustaqil ta'lim metodlari va ularning ta'limdagi o'rni. — Toshkent: O'zbekiston xalq ta'limi nashriyoti.
2. Karimova, D. (2021). Zamonaviy ta'limda muammoli va loyiha metodlari. — Toshkent: Ilmiy nashr.
3. Abdullayev, S. (2019). Mustaqil ta'limning psixologik asoslari. — Toshkent: Fan va ta'lim.
4. Rahimova, N. (2020). Oliy ta'limda mustaqil ta'limni tashkil etish. — Toshkent: Ta'lim nashriyoti.

² Karimova, D. (2021). Zamonaviy ta'limda muammoli va loyiha metodlari. — Toshkent: Ilmiy nashr.